

การศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี*

A study on established guidelines for educational media center of ST.Andrews International School Samakee

ปริตา สุริยะฉาย**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาความต้องการการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ของผู้บริหาร ครูผู้สอน ในโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ สามัคคี 2) นำเสนอแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ สามัคคี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากร บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ด้านโสตทัศนศึกษา จำนวน 177 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย (\bar{x}), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากร มีความต้องการการจัดการสอนอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ความต้องการการจัดตั้งส่วนใหญ่ ได้แก่ การบริหารงานศูนย์สื่อการศึกษาควรจัดแบ่งเวลาทำงานของครูให้เท่าเทียมกัน ($\bar{x} = 4.96$, S.D. = 0.11), ออกแบบให้มีการติดต่อถึงกันได้สะดวก ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.64), สื่อการสอนมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00), มีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์คอยบริหารจัดการการใช้เครือข่าย ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00) และเป็นสื่อกลางแหล่งข้อมูลความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00)

การนำเสนอแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา สรุปรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษาได้ 8 ประเด็นดังนี้ 1) นโยบายและเป้าหมายของศูนย์สื่อการศึกษา 2) รูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา 3) โครงสร้างการบริหารงานและภาระงานของศูนย์สื่อการศึกษา 4) บุคลากรที่ทำหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา 5) ประเภทของสื่อที่ให้บริการภายในศูนย์สื่อการศึกษา 6) สถานที่ตั้งและการจัดพื้นที่ใช้สอยของศูนย์สื่อการศึกษา 7) แหล่งงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา 8) การจัดหาสื่อการสอนเพื่อการบริหารของศูนย์สื่อการศึกษา

แนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี พบว่า แนวทาง การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี ผ่านการรับรองในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.89$, S.D = 0.08)

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระ ระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2555 เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี

** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โทรศัพท์ 089-9193133 E-mail : parita2927@gmail.com อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.นันทน์ เรืองฤทธิ์

Abstract

The purposes of this research are 1) to study needs in educational media center for Head of school and teachers in St.Andrews International School Samakee 2) to study guide line for Educational Media Center of St.Andrews International School Samakee The sample group by purposive sampling of this study is 177 directors, teachers and Audiovisual staffs of St.Andrews International School Samakee and 5 Educational media center experts. The instrument used in collecting data were : a questionnaire needs in educational media center, Structured interviews with the administrators, and the experts and the Quality assessment of Guidelines for establishment for Educational Media Center. The statistics used in analyzing data were percentage, mean, standard deviation,

The results of this study were as follows : Requirements for establishment for Educational Media Center of directors teachers and personnels needed in instruction were at the high level. Administration of Educational media center should be set their timetables equally ($\bar{x} = 4.96$, S.D. = 0.11) , Designed of Educational Media Center ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.64) , Quality of Instruction media ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00), Professional staff who manage computer networks ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00). And an intermediate repository of knowledge in the development of teaching and learning ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00).

Proposed guidelines for media center. The format of the media center has eight points as follow. 1) Policies and goals of the Educational Media Center. 2) Designed of Educational Media Center. 3) Infrastructure management tasks of Educational Media Center. 4) Personnel functions of Educational Media Center. 5) Types of media of Educational Media Center. 6) Location and floor plan of Educational Media Center. 7) Source of funds used in operations of Educational Media Center. 8) Supplying teaching materials to the service of Educational Media Center.

Guidelines for establishment for Educational Media Center of St. Andrews International School Samakee showed at the highest level ($\bar{x} = 4.89$, S.D = 0.08) and Most agree. Be applied to a concrete implementation.

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งรวมทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร (ICT: Information and Communication Technology) ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกับกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานของ เศรษฐกิจแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge-based economy) ประกอบกับการเติบโตของระบบการสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้าน

เศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจใหม่ (New economy) ที่แตกต่างไปจากระบบเศรษฐกิจในรูปแบบเดิมที่เน้นการใช้แรงงานและทุนเป็นหลัก ระบบเศรษฐกิจใหม่ดังกล่าวนี้ว่าเป็นผลผลิตที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิตประเภท สารสนเทศ (Information) และ ความรู้ (Knowledge) ในระดับสูงอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน การเจริญเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก่อให้เกิดกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Productivity) มีความเปลี่ยนแปลงและผันแปรอย่างรวดเร็ว (High volatility) มีนวัตกรรมใหม่ ๆ (Innovation) เกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งในส่วนของโครงสร้างองค์กรและในระบบธุรกิจทุกระดับ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดและรวดเร็วระหว่างหน่วยต่าง ๆ ในสังคม (อรรถพร ธัญชนะ 2550 : 1)

ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน สภากรรมการของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ทำให้สารสนเทศและความรู้มีบทบาทสูงมากโดยเฉพาะในระบบเศรษฐกิจและในส่วนของ การส่งเสริมสร้างความมั่นคงและงานอาชีพต่าง ๆ ให้กับสังคมทุกระดับสภากรรมการดังกล่าวทำให้เกิดกระแสการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและความรู้ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ โดยมีความหวังร่วมกันว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดังกล่าว จะสามารถช่วยให้สังคมพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมดีขึ้นกว่าเดิม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงมีความสำคัญมาก เพื่อช่วยในการเข้าถึงข่าวสารข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันได้ง่ายเพราะระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มีการเชื่อมโยงกันอย่างทั่วถึง เป็นการเชื่อมโยงไปทั่วโลกโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ (อรรถพร ธัญชนะ 2550 : 1)

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นเทคโนโลยีที่มีความสำคัญในการจัดการสารสนเทศ โดยการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคมในการส่งผ่านข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบของเครือข่าย เช่น เครือข่ายการสื่อสารผ่านดาวเทียม และเครือข่ายโทรศัพท์ มาใช้ในเรื่องการรวบรวมข้อมูลการจัดระบบข้อมูลเพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้ในเวลาเดียวกันอย่างสะดวกและรวดเร็ว (ครุชิต มาลัยวงศ์ 2540 : 1) จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานและการจัดการของงานต่าง ๆ เช่น การติดต่อ สื่อสาร (E-mail) การสืบค้นสารสนเทศระบบออนไลน์ (Internet) หรือการประชุมทางไกล (Teleconference) เป็นต้น สาเหตุที่เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตยุคใหม่ เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคสารสนเทศ (Information) เกิดมีความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ อย่างมากมายมหาศาล ทำให้สารสนเทศมีการผลิตและแพร่กระจายอย่างรวดเร็วจนเกินความสามารถขององค์กรหรือหน่วยงานในการจัดหามาให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ทั้งหมด และจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสืบค้นสารสนเทศมีความรวดเร็ว และเป็นไปอย่างกว้างขวาง แสวงหาสารสนเทศอย่างกว้างขวางและต้องการให้ได้สารสนเทศนั้น ๆ ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว (สุชุม พรหมเมืองคุณ 2549 : 1)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรฐานอันเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดคุณภาพสูงสุดและเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกันคุณภาพ ประกันโอกาสและประกัน

ประสิทธิภาพโดยแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ 2541 :13-69 อ้างถึงใน สามารถ คงศรี 2545 : 1)

1. มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน ต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างรอบครอบทั้งด้านความรู้ความสามารถ / ทักษะ สุขภาพกายและจิตที่ดี คุณธรรม จริยธรรม จากคุณลักษณะดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 9 มาตรฐาน 20 ตัวบ่งชี้

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ เป็นมาตรฐานการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างครบถ้วนรอบด้านซึ่งครูต้องเป็นกัลยาณมิตร รัก เมตตา เอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบเป็นขั้นตอน โดยต้องมีการวางแผนการสอนที่นำข้อมูลทั้งจากหลักสูตร ความต้องการของนักเรียน และท้องถิ่นมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้นักเรียนฝึกคิด ปฏิบัติจริง แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ร่วมกัน ครูจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับสภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดการเรียนการสอน จัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความสุขความสำเร็จ และได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย

3. มาตรฐานการบริหารโรงเรียน ในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนั้น ต้องเป็นกระบวนการบริหารที่มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน โดยแผนนั้นจะเกิดจากการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีเป้าหมาย ชัดเจนสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน และที่สำคัญคือมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน โรงเรียนดำเนินการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียนและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ จากการพิจารณากระบวนการบริหารข้างต้นจึงได้กำหนดมาตรฐานการบริหารโรงเรียนเฉพาะปัจจัยที่สำคัญซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอนและคุณภาพนักเรียน

สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่จะนำมาใช้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องมีความหลากหลาย เน้นสื่อเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อขึ้นเอง หรือนำสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งความรู้ เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนต้องเล็งเห็นความสำคัญต่อการใช้สื่อประกอบการสอนของครูอาจารย์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสอน ทำให้ประหยัดเวลาในการสอน นักเรียนมีความเข้าใจตอบทเรียนได้ง่ายขึ้น สถานศึกษาจึงต้องพัฒนาศูนย์สื่อการศึกษาให้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ ยิ่งกว่านั้น โลกรอบตัวผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นภายในสถานศึกษา บ้าน ชุมชน ตลอดจนข้อมูลจากทั่วโลกที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ด้วยเทคโนโลยีก็เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่ไม่มีขีดจำกัด อีกทั้งยังเพิ่มพูนจนยากจะจดจำทั่วถึง ผู้เรียนจึงต้องได้รับการชี้แนะและฝึกให้รู้จักคิดแสวงหาแหล่งข้อมูลและวิธีการค้นคว้าข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีและแหล่งความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างอิสระ ตลอดจนได้รับการฝึกให้สามารถคิดวิเคราะห์ เพื่อเลือกสรรข้อมูลมาใช้ประโยชน์ (กรมวิชาการ 2545 : 9)

การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน นับว่าเป็นการเสริมประสิทธิภาพทางการศึกษาให้พัฒนาอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยีทางการศึกษาจัดอยู่ในมิติที่สามของการศึกษา

นอกเหนือจากมิติทางด้านบริหารและด้านวิชาการ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเทคโนโลยีการศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่กับวิธีการจัดระบบทางการศึกษา (ศุสิทธิ์ วงศ์ภาณุวัฒน์ 2545 : 2)

ศูนย์สื่อการศึกษาถือว่ามีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อทัศนูปกรณ์เป็นอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งกลางในการรวบรวมวัสดุ อุปกรณ์ ผลิตและพัฒนา ซ่อมแซมและให้บริการสื่อการสอนแก่ครูผู้สอน รวมทั้งเป็นแหล่งเก็บวัสดุอุปกรณ์การสอน ตลอดจนเป็นหน่วยบริการในการประชุมอบรม และฝึกปฏิบัติงานสื่อทัศนศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้รวดเร็วขึ้น และแก้ปัญหาทางการศึกษา ทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการ เทคนิคการสอน และการเผยแพร่ข้อสนเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อการสอน อันจะช่วยแก้ปัญหาทางการสอนของครูผู้สอน ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวก และส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสืบไป (นฤมล อินทพงษ์ 2548 : 2)

โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ สามัคคีได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2535 โดยคุณโมนิการ์ สุทธิรักษ์ ซึ่งมีความมุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความสนใจในการศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติในเขตจังหวัดนนทบุรี เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนด้วยแนวการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-centered Approach) สำหรับผู้เรียนอายุตั้งแต่ 1 ปีครึ่ง ถึง 11 ปี โดยใช้หลักสูตรแห่งชาติ ประเทศสหราชอาณาจักร (British National Curriculum) ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนแห่งนี้มีผู้เรียนจากหลากหลายเชื้อชาติ ภาษา และศาสนา มาเรียนร่วมกัน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนและการสื่อสารซึ่งในประเทศไทยนั้นมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ กรุงเทพฯ โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ สุขุมวิท 107 โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ ระยอง โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ สามัคคี และโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ ดุสิตแคมปัส ในช่วง 5 ปีแรกโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ สามัคคี เปิดสอนนักเรียนระดับปฐมวัย (toddler) ในระยะเวลา 10 ปีได้ขยายมาเป็นระดับอนุบาล (Early Years) ประถมต้น (Primary or Key Stage 1) ปัจจุบันโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ สามัคคี ได้ขยายระดับมาจนถึงประถมปลาย (Primary or Key Stage 2)

โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ สามัคคีได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ กระดานอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Whiteboard) สำหรับเพิ่มประสิทธิภาพให้กับระบบการเรียนการสอน และการนำเสนองาน แต่พบว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ สามัคคีนั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอกับจำนวนบุคลากร การใช้ฐานข้อมูลต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอและใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ปัญหาด้านระบบเครือข่ายที่มีความล่าช้า และขัดข้องบ่อย บริษัทที่รับผิดชอบในการให้บริการด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล และระบบเครือข่าย ยังไม่เคยมีการสำรวจความต้องการหรือประเมินผลการดำเนินงานมาก่อน และจากรายงานประจำปีการศึกษา 2554 โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์ สามัคคี หน้า 16 พบว่า ด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ มีการใช้งบประมาณเพิ่มสูงขึ้น 15 เปอร์เซ็นต์ จากในปีการศึกษา 2553 เนื่องจาก อุปกรณ์ที่จัดทำในปีก่อน ๆ ชำรุดเสียหาย จากการจัดเก็บที่ไม่ถูกวิธี และที่จัดเก็บไม่เพียงพอ"

ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู-อาจารย์ในโรงเรียน พอสรุปได้คือ เพื่อจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของครู ในการจัดซื้อก็ควรมีการประเมินราคาตัววัสดุอุปกรณ์ ให้อุปกรณ์แต่ละชนิดมีประสิทธิภาพเพื่อผลิตสื่อการสอน เป็นสถานที่เก็บรวบรวมวัสดุ อุปกรณ์การศึกษา หรือสื่อการเรียนการสอนที่มีระบบระเบียบพร้อมที่จะให้บริการยืมได้ ค้นได้ ทั้งวัสดุอุปกรณ์และซอฟต์แวร์โปรแกรม มีการจัดระบบ การให้บริการ การยืมให้สะดวกรวดเร็ว สะดวกในการเก็บบำรุงรักษา ซ่อมแซมเครื่องมือต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะให้บริการอยู่ตลอดเวลา เพื่อเปิดบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือใหม่ ๆ เพื่อให้ครู-อาจารย์นำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและมีความมั่นใจ เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้านวัตกรรม วิธีการใหม่ ๆ เกี่ยวกับสื่อการสอนพร้อมทั้งเผยแพร่เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเป็นการประเมินผลงานของศูนย์สื่อการศึกษาด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคีเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษานำเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคีเป็นแนวทางในการพัฒนา หรือกำหนดเป็นนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการและการลงทุนด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตรงตามความต้องการของบุคลากรเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคลากรโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคีต่อไป

วิธีการศึกษา

แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาความต้องการการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา และแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา
ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง คือ

1. บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านไอทีศึกษา จำนวน 4 คน
2. บุคลากร จำนวน 168 คน

เครื่องมือ คือ แบบสอบถามสภาพและแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา

เป็นแบบสอบถามสำหรับบุคลากร และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านไอทีศึกษาในโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี โดยเก็บข้อมูล จำนวน 172 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอความอนุเคราะห์ความร่วมมือครูผู้สอน และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านไอทีศึกษา โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี ทำการตอบแบบสอบถาม ติดต่อประสานงานกับหัวหน้าฝ่ายวิชาการของแต่ละระดับ เพื่อกำหนดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทำการลงรหัส (Coding) เพื่อเตรียมสำหรับในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบมีโครงสร้าง

ประชากร

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 22 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหาร จำนวน 5 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 5 คน

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลเป็นแบบประเมินแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอความอนุเคราะห์ จากผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญในการขอสัมภาษณ์ การให้ความคิดเห็นการศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี โดยผู้วิจัยนำหนังสือไปติดต่อสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองและมอบเอกสารข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษาทำความเข้าใจก่อนการสัมภาษณ์ โดยนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ก่อนล่วงหน้า

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามวันและเวลาที่ กำหนด

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเขียนเป็นความเรียง นำมาศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ผล นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียงเพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี

ขั้นที่ 2 นำเสนอแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน บุคลากร จำนวน 3 คน และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านโสตทัศนศึกษา จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน

2. เครื่องมือ คือ แบบประเมินแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา

3. วิธีการ พัฒนาแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาจากข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญและข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา และแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาที่ได้จากครูผู้สอน และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านโสตทัศนศึกษาในโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี

- 3.2 ร่างแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โดยการสร้างแบบประเมินแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา แล้วให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านโสตทัศนศึกษา อย่างละ 3 ท่าน ครอบงำแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อนำเสนอ แนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี ต่อไปโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอความอนุเคราะห์จาก
 - ผู้บริหาร จำนวน 3 คน
 - ครูผู้สอน จำนวน 3 คน
 - บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านโสตทัศนศึกษา จำนวน 3 คน
2. สร้างแบบประเมินแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของ โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี

3.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท ซึ่งผู้วิจัยกำหนดน้ำหนักคะแนนของการตอบ 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

3.4 นำเสนอแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี กับผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

ความต้องการการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากร มีความต้องการการจัดการสอนอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ความต้องการการจัดตั้งส่วนใหญ่ ได้แก่ การบริหารงานศูนย์สื่อการศึกษาควรจัดแบ่งเวลาทำงานของครูให้เท่าเทียมกัน ($\bar{x} = 4.96$, S.D. = 0.11) , ออกแบบให้มีการติดต่อถึงกันได้สะดวก ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.64) , สื่อการสอนมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00) , มีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์คอยบริหารจัดการการใช้เครือข่าย ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00) และเป็นสื่อกลางแหล่งข้อมูลความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00)

การนำเสนอแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา สรุปรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษาได้ 8 ประเด็นดังนี้
 1) นโยบายและเป้าหมายของศูนย์สื่อการศึกษา 2) รูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา 3) โครงสร้างการบริหารงานและภาระงานของศูนย์สื่อการศึกษา 4) บุคลากรที่ทำหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา 5) ประเภทของสื่อที่ให้บริการภายในศูนย์สื่อการศึกษา 6) สถานที่ตั้งและการจัดพื้นที่ใช้สอยของศูนย์สื่อการศึกษา 7) แหล่งงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา 8) การจัดหาสื่อการสอนเพื่อการบริหารของศูนย์สื่อการศึกษา

แนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี พบว่า แนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี ผ่านการรับรองในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.89$, S.D = 0.08)

บุคลากรประเมินแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{x} = 5.00$, S.D. = 0.00)
2. การจัดหาสื่อการสอนเพื่อการบริการของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.98$, S.D. = 0.15)
3. โครงสร้าง การบริหารงานและภาระงานของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.93$, S.D. = 0.19)
4. ประเภทของสื่อที่ให้บริการภายในศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.93$, S.D. = 0.19)
5. บุคลากรที่ทำหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.24)
6. แหล่งงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.25)
7. สถานที่ตั้งและการจัดพื้นที่ใช้สอยของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.22)
8. นโยบายและเป้าหมายของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนแบ่งการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ แนวทางการจัดตั้ง และประเมินคุณภาพแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลของผู้บริหาร บุคลากร ที่ปฏิบัติงานอยู่โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี ที่จะใช้เป็นแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ได้ทราบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะและแนวทางต่าง ๆ เพื่อให้ได้ศูนย์สื่อการศึกษาที่สมบูรณ์ในโรงเรียน ข้อมูลและความคิดเห็นที่ผู้วิจัยได้รับจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี ซึ่งผู้วิจัยมีข้ออภิปราย ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การศึกษาความต้องการการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี พบว่ามีความต้องการด้านการบริหารงานของศูนย์สื่อการศึกษา และงบประมาณ มากที่สุด คือ จัดแบ่งเวลาทำงานของครูให้เท่าเทียมกัน , ด้านสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา มากที่สุด คือ ออกแบบให้มีกรดติดต่อถึงกันได้สะดวก , ด้านการจัดหาสื่อการสอนเพื่อการบริการ มากที่สุด คือ สื่อการสอนมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ , ด้านการติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์เครือข่าย มากที่สุด คือ มีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์คอยบริหารจัดการการใช้เครือข่าย และด้านสนับสนุนการเรียนการสอน มากที่สุด คือ เป็นสื่อกลางแหล่งข้อมูลความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยให้ศูนย์สื่อศึกษาดำเนินการ เพื่อสนองความต้องการของบุคลากร และควรมีการจัดอบรมการผลิต และการใช้สื่อการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย "เป็นแหล่งบริการเครื่องมืออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนให้กับครู อาจารย์ และมีพื้นที่ในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องการแสวงหา ภายใต้แนวคิดผู้เรียนคือศูนย์กลางการเรียน" และเป้าหมาย "มีการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาที่สมบูรณ์ คือ สามารถให้บริการสื่อประเภทสิ่งพิมพ์และสื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ในศูนย์ฯ เดียวกัน โดยจะมีคณะทำงานและบุคลากรที่มีความชำนาญงานเฉพาะสาขาช่วยดำเนินงาน ให้เกิดผลอย่างเต็มที่ มีการบริหารงานและระบบการบริการเป็นรูปแบบเดียวกัน" จึงควรนำนโยบายและเป้าหมายที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนตภา บำรุง (2555 : 177) ได้สรุปว่า สื่อการสอนที่ใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ เอกสาร ตำรา หนังสืออ่านประกอบ ความต้องการ สื่อการสอนที่ครูต้องการมากที่สุดคือ คอมพิวเตอร์ และการฝึกปฏิบัติ โรงเรียนควรจะส่งเสริมให้ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อมัลติมีเดีย เพราะเป็นสื่อที่มีระดับความต้องการในการใช้มากที่สุด , งานวิจัยของ มนตรี มีสูงเนิน (2551 : 45) ให้บริการสื่อการสอนให้ตรงกับเนื้อหาวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยควรให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการเลือกและจัดหา

และมีสื่อการสอนประเภทวัสดุอุปกรณ์ ตามที่ได้สำรวจความต้องการใช้สื่อการสอน มีความต้องการด้านที่มาของหัวหน้าและบุคลากรของศูนย์สื่อการศึกษาฯ อันดับแรก คือ ควรเปิดรับสมัครใหม่จากผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดยตรง เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ งานวิจัยของ ปิยะตา ทองประสิทธิ์ (2551 : 67) มีความต้องการการให้บริการวิชาการด้านการฝึกอบรม ต้องการการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน และมีความต้องการวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอน และ บุรีสรก יעידמק (2547 : 89) ควรมีการกำหนดงานและความรับผิดชอบให้กับบุคลากรภายในศูนย์สื่อ มีการจัดแบ่งหน่วยงานของศูนย์สื่อให้เหมาะสมกับภารกิจ สนับสนุนและส่งเสริมให้ภายในศูนย์สื่อมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์และติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อและรายงานผู้เกี่ยวข้องทราบ

ประเด็นที่ 2 นำเสนอแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพ ความต้องการ และแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา โดยได้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาในการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ มีการสัมภาษณ์จากผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา และมีการประเมินแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ซึ่งได้มีการรับรองจากผู้บริหาร บุคลากร และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาว่า แนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของโรงเรียน สามารถนำไปใช้ได้จริง เหมาะสมกับ โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส สามัคคี ผลการวิจัยพบว่า เป็นศูนย์ที่ดูแลด้านสื่อการศึกษาของโรงเรียนเป็นหลัก เป็นศูนย์แบบเปิด ให้มีฐานข้อมูลส่วนกลาง มีการดึงข้อมูลไปใช้ทันที ขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ ซึ่งสอดคล้องกับ ศุสิทธิ์ วงศ์ภาณุวัฒน์ (2545 : 89) ได้สรุปรูปแบบศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาในภาพรวม ดังนี้ 1) แบบเอกเทศ เป็นการแยกศูนย์ออกจากห้องสมุด อาจแบ่งเป็นหน่วยงานเล็ก ๆ เรียกชื่อต่างกัน เช่น ศูนย์วัสดุการศึกษา ศูนย์สื่อทัศนวัสดุ หรือศูนย์สื่อทัศนอุปกรณ์ 2) แบบศูนย์รวม เป็นการรวมงานสื่อทัศนศึกษากับงานห้องสมุดเข้าด้วยกัน เรียกชื่อต่าง ๆ กัน เช่น สถาบันวิทยบริการ ศูนย์สท ศูนย์บริการสื่อการสอนอย่างสมบูรณ์ 3) แบบสหการสื่อการศึกษา เป็นการรวมศูนย์สื่อที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน 4) วนิดา จึงประสิทธิ์ (2532 : 13) และ เรวัตติ เปี่ยมร่าลึก (2523 : 28) อ้างถึงใน ศุสิทธิ์ วงศ์ภาณุวัฒน์ (2545 : 123) ได้กำหนดรูปแบบหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรประจำศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา อย่างชัดเจน โดยเน้นด้านการให้บริการสื่อทัศนอุปกรณ์ให้ครอบคลุมทั้งด้านการให้บริการคำแนะนำในการผลิตสื่อเพื่อการศึกษา การจัดทำเอกสารคู่มือ แนะนำการใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ รวมทั้งการวิจัยและประเมินผล สำหรับผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา มีหน้าที่ในการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและตรงตามเป้าหมาย

โครงสร้างการบริหารงานและภาระงานของศูนย์สื่อการศึกษา แบ่งเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริการ และฝ่ายผลิตสื่อ มีภาระงานคือ งานทรัพยากรบุคคล งานนโยบายและแผนงาน งานบัญชีและการเงิน งานทะเบียน พัสตุ ครุภัณฑ์ งานประชาสัมพันธ์ งานฝึกอบรม งานสถิติและข้อมูล งานติดตามประเมินผล งานบริการสิ่งพิมพ์ งานบริการสารสนเทศ งานบริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ งานผลิตสื่อ งานจัดหาสื่อ งานซ่อมบำรุง งานวิจัยและพัฒนาสื่อ เมื่อสรุปประเด็นหลักแล้วจะสอดคล้องกับวนิดา จึงประสิทธิ์ (2532 : 17) อ้างถึงใน ศุสิทธิ์ วงศ์ภาณุวัฒน์ (2545 : 123) ที่กล่าวถึงหน้าที่หลักของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา 6 ประการ คือ การจัดการสื่อ

เพื่อการสอนเพื่อการศึกษา การจัดการระบบบริการสื่อการสอน การบำรุงรักษาสื่อการสอน การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ

แนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา มี 8 ประเด็น ดังนี้

1. นโยบายและเป้าหมายของศูนย์สื่อการศึกษา

1.1 นโยบาย เป็นแหล่งบริการเครื่องมืออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนให้กับ ครู อาจารย์ และมีพื้นที่ในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องการแสวงหา ภายใต้แนวคิดผู้เรียนคือศูนย์กลางการเรียนรู้

1.2 เป้าหมาย มีการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาที่สมบูรณ์ คือ สามารถให้บริการสื่อประเภท สิ่งพิมพ์และสื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ในศูนย์ฯ เดียวกัน โดยจะมีคณะทำงานและบุคลากรที่มีความชำนาญงาน เฉพาะสาขาช่วยดำเนินงาน ให้เกิดผลอย่างเต็มที่ มีการบริหารงานและระบบการบริการเป็นรูปแบบเดียวกัน

2. รูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา

ควรจัดในรูปแบบ เป็นศูนย์ที่ดูแลด้านสื่อการศึกษาของโรงเรียนเป็นหลัก เป็นศูนย์แบบเปิด ให้มี ฐานข้อมูลส่วนกลาง มีการดึงข้อมูลไปใช้ทันที

3. โครงสร้าง การบริหารงานและภาระงาน

ประกอบด้วย 4 ฝ่าย ดังนี้ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริการ และฝ่ายผลิตสื่อ

3.1 ควรจัดให้ขึ้นตรงกับผู้บริหารโรงเรียน

3.2 เป็นเอกเทศ มีรูปแบบการบริหารจัดการเฉพาะ ใช้หลักการบริหารแนวราบ (กระจายอำนาจ) เน้นการมีส่วนร่วม

3.3 มีความสอดคล้องกับระบบการบริหารจัดการของโรงเรียน

3.4 มีการให้ความรู้ทางด้านการใช้งานเทคโนโลยีแก่บุคลากรทางการศึกษา เพื่อใช้ในการสอน นักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

4. บุคลากรที่ทำหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา

ควรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้กับการเรียน และผู้สนับสนุนด้านการ จัดเก็บข้อมูลสื่อการสอน มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ควรเรียนรู้งานด้านสื่อทุกด้าน และสามารถทำงานแทนกันได้

5. ประเภทของสื่อที่ให้บริการภายในศูนย์สื่อการศึกษา

5.1 สื่อการสอนแบบออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ E-book ควรมีกระดานอัจฉริยะ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในผู้สอนมากขึ้น

5.2 ศูนย์รวมสื่อประเภทต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

5.3 ประเภทสื่อของจริง/จำลอง

5.4 ประเภทสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. สถานที่ตั้งและการจัดพื้นที่ใช้สอยของศูนย์สื่อการศึกษา

6.1 ควรเป็นพื้นที่เฉพาะ มีความเป็นสัดส่วน แยกจากฝ่ายอื่น ๆ ของโรงเรียน

6.2 มีพื้นที่ของบุคลากร/ผู้ใช้บริการที่แยกเป็นส่วน

6.3 ผู้ใช้บริการสามารถมองเห็นได้ง่าย สะดวกต่อการเดินทางไปใช้บริการ

6.4 ควรอยู่ส่วนหน้าของโรงเรียน เพื่อสะดวกต่อการใช้งาน

7. แหล่งงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา

- 7.1 งบประมาณประจำปี
- 7.2 งบสนับสนุนจากชมรมศิษย์เก่า-ผู้ปกครอง
- 7.3 งบสนับสนุนจากรัฐบาล หน่วยงานภายนอก
- 7.4 งบประมาณจากการบำรุงการศึกษาประจำปี

8. การจัดหาสื่อการสอนเพื่อการบริการของศูนย์สื่อการศึกษา

วิธีการ หรือเกณฑ์ในการคัดเลือกสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอนและนักเรียน ดังนี้

- 8.1 มีคุณภาพ และมีความหลากหลาย
- 8.2 รวบรวมแหล่งสื่อในต่างประเทศ
- 8.3 จัดซื้อสื่อที่เป็นจริง
- 8.4 ต้องเป็นอุปกรณ์ที่ง่ายต่อการใช้งาน วัสดุที่ต้องมีความทนทาน สามารถรองรับการใช้งาน

ในอนาคต

บทความที่เกี่ยวข้อง

บรรณวิทย์ อุ่นเสรี (บทคัดย่อ : 2555) การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) กลุ่มของพนักงานกองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา คือผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถาม เรื่องการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อของบุคลากร กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่อง รูปแบบในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร 3) แบบศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาของ กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านการใช้สื่อที่สูญปรกรณ์ คือ ยังไม่มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบการให้บริการสื่อและสื่อที่สูญปรกรณ์โดยตรง ด้านการใช้สื่อและสื่อที่สูญปรกรณ์พบว่า ไม่ทราบแหล่งบริการสื่อและสื่อที่สูญปรกรณ์ภายนอกหน่วยงาน ขาดผู้ช่วยเหลือในการผลิตสื่อคุณภาพ ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อและสื่อที่สูญปรกรณ์และสื่อและสื่อที่สูญปรกรณ์มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการ ด้านการให้บริการ ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ให้บริการและขาดงานที่รับผิดชอบการจัดหาสื่อและความต้องการของกองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร มีความต้องการด้านสื่อและสื่อที่สูญปรกรณ์ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$, S.D. = 0.92) ด้านการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของ กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานครพบว่ามีความต้องการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.63) ด้านความต้องการกิจกรรมของศูนย์สื่อการศึกษา ประกอบด้วย การให้ความรู้ การแสดงนิทรรศการ การจัดประชุมและ

กิจกรรมสั้นทางการต่างๆและการจัดตั้งศูนย์ควรจัดตั้งร่วมกับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในกองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร 2) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านแนวทางในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาเมืองประกอบ 8 ประเด็น ได้แก่ 2.1) นโยบายและเป้าหมายในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา 2.2) บทบาทและหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา 2.3) การจัดรูปแบบการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษา 2.4) การจัดรูปแบบการนำเสนอสื่อการเรียนรู้ของศูนย์สื่อการศึกษา 2.5) การจัดหาเนื้อหาของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำเสนอภายในของศูนย์สื่อการศึกษา 2.6) การจัดหน่วยงานหรือองค์กรภายในศูนย์สื่อการศึกษา 2.7) สถานที่ตั้งของหน่วยงาน 2.8) การดำเนินงานของหน่วยและงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน และ 3) แนวทางในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.60)

สุคนธา บำรุง (บทคัดย่อ : 2555) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและ ความต้องการใช้สื่อการสอน ของผู้บริหาร ครูผู้สอน ในโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ 2) ศึกษาความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทาง ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ผู้บริหารและครู เกี่ยวกับแบบจำลองศูนย์สื่อการศึกษา ในโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ 3) เพื่อรับรองแบบจำลองศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน จำนวน 104 คน ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน จาก 3 สาขา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการรับรองแบบที่ได้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ การแจกแจงความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย (\bar{x}), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาพการใช้สื่อการสอนของผู้บริหาร ครูผู้สอน มีการใช้สื่อการสอนอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง สื่อการสอนที่ใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ เอกสาร ตำรา หนังสืออ่านประกอบ ด้านปัญหาของครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะการใช้และการผลิตสื่อการสอน ขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน ขาดผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาและการฝึกอบรมการใช้และการผลิตสื่อการสอน ด้านสถานที่พบว่า สภาพห้องเรียนไม่เพียงพอและไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้และการผลิตสื่อการสอน ด้านความต้องการสื่อการสอน พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการสื่อการสอนในระดับมาก โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์ และสื่อการสอนประเภทกิจกรรมวิธีการ พบว่า ครูผู้สอนต้องการมากที่สุดคือ การฝึกปฏิบัติ ในระดับมากคือการสาธิตและการศึกษานอกสถานที่ ความคิดเห็นของรูปแบบของแบบจำลองจากผู้เชี่ยวชาญสรุปรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษาได้ 10 ประเด็นดังนี้ 1)นโยบายและเป้าหมายของศูนย์สื่อการศึกษา 2)รูปแบบการจัดตั้งและภารกิจของศูนย์สื่อการศึกษา 3)โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์สื่อการศึกษา 4)บุคลากรที่ทำหน้าที่ในศูนย์สื่อการศึกษา 5)ระบบและประเภทการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษา 6)ประเภทของสื่อที่ให้บริการภายในศูนย์สื่อการศึกษา 7)สถานที่ตั้งของศูนย์สื่อการศึกษา 8)การจัดพื้นที่ใช้สอยของศูนย์สื่อการศึกษา 9)วิธีการคัดเลือกและการจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการศึกษา 10)การประเมินคุณภาพสื่ออุปกรณ์การศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา รูปแบบแบบจำลองศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ พบว่า รูปแบบแบบจำลองศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ ผ่านการรับรองในระดับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.28) เห็นด้วยมาก สมควรนำไปประยุกต์ปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับบัณฑิตในศตวรรษที่ 21. รายงานการประชุม ประจำปี ครั้งที่ 16 ของที่ประชุมคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยแห่งประเทศไทย และการสัมมนาทางวิชาการ, 2542.
- บรรณวิทย์ อุ่นเสรี. “การศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของกองสุขภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร.” 55,2 (พฤษภาคม - สิงหาคม): 449 - 468.
- บุรัสกร เอียดมาก. “บทบาทการบริหารศูนย์สื่อของหัวหน้าศูนย์สื่อโรงเรียนเอกชน ประเภท ส ม ญ ศ ก ษ า จังหวัดสงขลา.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2547.
- ปิยะดา ทองประสิทธิ์. “ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2551.
- นฤมล อินทพงษ์. “โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการสอนสำหรับโรงเรียนเมืองพัทยา 7 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา กระทรวงมหาดไทย.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.
- มนตรี มีสูงเนิน. “ความต้องการของพนักงานครูเทศบาลและบุคลากรทางการศึกษาในการ จัด ตั้ง ศูนย์ สื่อ การสอน สำหรับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสกลนคร.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญา ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2551.
- ศุสิทธิ์ วงศ์ภาณุวัฒน์. “การศึกษารูปแบบในการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง จังหวัดกาญจนบุรี.” สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- สามารถ คงศรี. “รูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม” สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- สุขุม พรหมเมืองคุณ. “ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น.” รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2549.
- สุดนภา บำรุง. “การศึกษาแบบจำลองศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ.” สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- อรรณพ ธัญชนะ. “พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาและ บุ ค ล า ก ร ข อ ง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.” การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.